

VOLUME 9, SEPTEMBER 2026

ISSN: 3060-4958

**UZBEKISTAN STATE WORLD
LANGUAGES UNIVERSITY**

MORE INFO:

www.lingvospektr.uz

t.me/thelinguaspectrum

CONTENTS

LINGUISTICS		4
Sapayeva B.R.	The Artistic Interpretation of the Heroic Figure in Ancient Eastern Epics such as "Gilgamesh" and the "Shahnameh"	5
Mamarasulova G.A.	Translating Political Intent in Uzbek-English Presidential Discourse	11
Abdullaeva R.X.	National-cultural specifics of reflecting the aesthetic assessment of a person in the proverbial linguistic worldview	21
Ibragimova Sh.N.	Why Does AI Understand Some People Better Than Others? A Linguistic Perspective on Human-AI Communication and the Changing Human Mind	33
Khalliyeva G.I., Bazarbayeva J.M.	The Scholarly Study of Bobojon Sanoiy's Works	41
Rustamova D. M.	Phraseology and the dynamics of suspicion: a comparative linguocultural framework for Uzbek and English detective novels	51
Usmanaliyeva S.R.	Semantic structure of national-cultural scripts in English and Uzbek phraseological units: a comparative-cognitive analysis	62
Talibjanova A.L.	The Specificity of Youth Slang in English Journalistic Discourse	71
Akhmedova G.Ya.	Comparative-typological analysis of the concept "loneliness" in English and Uzbek lexicographical sources	78
Khakimova D.I.	Intensity and Typology of Hybridization within Digital Platforms (Materials from Telegram, TikTok, Instagram, Facebook)	85
Ismatov J.I.	Contemporary Trends in the Development of English Cultural Linguistics: Insights from Recent UK Studies	95
Borijonova G.Z.	Jean Rhys's Postcolonial Feminist Response to Brontë's Jane Eyre	102
Nazarova G.A.	The introduction and adaptation of English loanwords into the Uzbek language in the context of globalization	111
Olimova M.X.	Artistic interpretations of the symbol of seven in Uzbek national literary thought	122
Kuchkarov Sh.A.	Transformation of the information and communication environment under the influence of generative artificial intelligence	129
Djumabayeva J.Sh., Atadjanova M.I.	Classification of adverbs in English and Uzbek linguistics: similarities and differences in theoretical approaches	138
Usmonov O.I. Mukhiddinova D.Sh.	Pragmatics of indirect speech in the Russian and Uzbek communicative space	149
Sodiqova S.I., Mukhiddinova D.Sh.	Beyond the proper name: secondary person nominations as markers of social identity in digital media discourse	156

Comparative-typological analysis of the concept "loneliness" in English and Uzbek lexicographical sources

Akhmedova Gulizebo Yakubovnagulizebo.ahmedova@bk.ruEnglish Language Teacher, Department of
Language Teaching-2,

Samarkand Institute of Economics and Service

Annotation

This article presents a comparative-typological analysis of the concept of "loneliness" in English and Uzbek lexicographical sources. The research material consists of lexical units in English and Uzbek explanatory dictionaries that are semantically related to loneliness. Their meanings are examined through componential-semantic analysis, focusing on such features as being alone, separation from others, social contacts and emotional evaluation. The study employs lexicographical, componential-semantic and comparative-typological methods to identify common and distinctive features in the semantic structure of the concept. The findings demonstrate that English and Uzbek share a semantic basis in representing the state of being alone, while some semantic components differ in their degree of expression and interaction. In English, emotional and psychological aspects are differentiated through separate lexical units, whereas Uzbek also reflects social and national-cultural dimensions. The study establishes that semantically related lexical units are not always complete equivalents across the languages. The results reveal similarities and differences in the semantic structure and representation of the concept.

Keywords

Cognitive linguistics, linguoculturology, concept, loneliness, lexicography, semantics, linguistic picture of the world, mentality

Ingliz va o'zbek leksikografik manbalarida "yolg'izlik" konseptining chog'ishtirma- tipologik tahlili

Axmedova Gulizebo Yakubovnagulizebo.ahmedova@bk.ru*"Tillarni o'qitish-2" kafedrasida ingliz tili fani
o'qituvchisi,**Samarqand iqtisodiyot va servis instituti*

Annotatsiya

Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillarida "yolg'izlik" konseptining leksikografik manbalarda ifodalanishi chog'ishtirma-tipologik jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot materiali sifatida ingliz va o'zbek tillarining izohli lug'atlarida keltirilgan hamda "yolg'izlik" konsepti bilan semantik jihatdan bog'liq bo'lgan leksik birliklar tanlandi. Ularning lug'aviy ma'nolari komponent-semantik tahlil asosida o'rganilib, yolg'iz bo'lish, boshqalardan ajralish, ijtimoiy aloqalarning mavjud yoki mavjud emasligi, shuningdek, hissiy-baholovchi kabi semantik belgilar aniqlandi. Tadqiqotda leksikografik tahlil, komponent-semantik tahlil va chog'ishtirma-tipologik tahlil metodlaridan foydalanildi. Tahlil natijalari ingliz va o'zbek tillarida "yolg'izlik" konseptining umumiy semantik asoslari mavjudligini, biroq ayrim mazmuniy komponentlarning ifodalanish darajasi va o'zaro munosabatida farqlar borligini ko'rsatdi. Ingliz tilida konseptning hissiy-psixologik jihatlari alohida birliklar orqali aniqroq ifodalansa, o'zbek tilida uning ijtimoiy va milliy-madaniy mazmuni ham namoyon bo'ladi. Shuningdek, lug'aviy jihatdan yaqin birliklar ikki tilda ham har doim to'liq semantik ekvivalent bo'lavermasligi aniqlandi. Olingan natijalar mazkur

konseptning ikki tildagi semantik tuzilishini aniqlash, milliy-madaniy xususiyatlarini ochib berish hamda tillarning lisoniy manzarasidagi o'xshash va farqli jihatlarni belgilashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar *Kognitiv tilshunoslik, lingvokulturologiya, konsept, yolg'izlik, leksikografiya, semantika, olamning lisoniy manzarasi, mentalitet*

**Сравнительно-типологический
анализ концепта «одиночество»
в английских и узбекских
лексикографических источниках**

Ахмедова Гулизебо Якубовна

gulizebo.ahmedova@bk.ru

*Преподаватель английского языка кафедры
«Преподавание языков-2»,
Самаркандский институт экономики и
сервиса*

Аннотация *В статье представлен сравнительно-типологический анализ репрезентации концепта «одиночество» в английских и узбекских лексикографических источниках. Материалом исследования послужили лексические единицы английского и узбекского языков, представленные в толковых словарях и семантически связанные с концептом «одиночество». Их лексические значения рассматриваются посредством компонентного анализа с учетом таких семантических признаков, как состояние одиночества, отделенность от других, наличие или отсутствие социальных контактов, а также эмоционально-оценочная характеристика. В исследовании использованы методы лексикографического, компонентно-семантического и сравнительно-типологического анализа, позволяющие выявить общие и отличительные особенности семантической структуры исследуемого концепта. Результаты анализа показывают, что английский и узбекский языки имеют общее семантическое основание в репрезентации состояния одиночества, однако отдельные компоненты значения различаются по степени выраженности и характеру взаимосвязи. В английском языке эмоционально-психологические аспекты одиночества более четко дифференцируются посредством отдельных лексических единиц, тогда как в узбекском языке дополнительно проявляются социальные и национально-культурные характеристики данного концепта. Установлено также, что близкие по значению лексические единицы двух языков не всегда являются полными семантическими эквивалентами. Полученные результаты позволяют выявить сходства и различия в семантической структуре и репрезентации концепта.*

Ключевые слова *Когнитивная лингвистика, лингвокультурология, концепт, одиночество, лексикография, семантика, языковая картина мира, менталитет*

Kirish

Zamonaviy tilshunoslikda til birliklarini inson tafakkuri, tajribasi va madaniy muhiti bilan bog'liq holda o'rganishga katta e'tibor qaratilmoqda. Muayyan tushunchalarning turli tillardagi ifodasi, semantik tarkibi va baholovchi xususiyatlarini aniqlash til va tafakkur o'rtasidagi munosabatni yoritishda muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, insonning ruhiy va ijtimoiy holatini ifodalovchi mavhum tushunchalar turli tillardagi semantik farqlarni aniqlash uchun muhim material hisoblanadi.

Shunday tushunchalardan biri "yolg'izlik" konseptidir. Yolg'iz qolish inson tajribasida uchraydigan umumiy hodisa bo'lsa-da, uning tildagi ifodasi va mazmuniy talqini har bir tilda bir xil emas. Bu farq, avvalo, mazkur holatni ifodalovchi leksik birliklarning lug'aviy ma'nolari, semantik tarkibi va baholovchi xususiyatlarida ko'rinadi. Shu sababli "yolg'izlik" konseptini leksikografik manbalar asosida chog'ishtirish ikki tildagi umumiy va farqli semantik belgilarni aniqlash imkonini beradi.

Maqolaning maqsadi ingliz va o'zbek tillarida "yolg'izlik" konseptini ifodalovchi leksik birliklarning lug'aviy ma'nolarini tahlil qilish, ularning umumiy va farqli semantik komponentlarini aniqlash hamda o'zaro semantik yaqinlik darajasini ko'rsatishdan iborat.

Adabiyotlar sharhi

"Yolg'izlik" konseptini o'rganishda leksikografik manbalar muhim nazariy va amaliy manbalardan biri hisoblanadi. Ingliz tilining izohli lug'atlarida, xususan, *Oxford Learner's Dictionaries* (Oxford Learner's Dictionaries, n.d.), *Merriam-Webster Dictionary* (Merriam-Webster, n.d.), *Collins English Dictionary* (Collins English Dictionary, n.d.) va *Longman Dictionary of Contemporary English* (Longman Dictionary of Contemporary English, n.d.) kabi manbalarda *loneliness*, *solitude* va *aloneness* birliklarining lug'aviy ma'nolari izohlangan. Mazkur lug'atlarda keltirilgan

ta'riflar ushbu birliklarning semantik tarkibini aniqlash, ular o'rtasidagi umumiy va farqlovchi belgilarni belgilash imkonini beradi.

Rus tilshunosligida Y.D. Apresyan tomonidan ishlab chiqilgan tizimli leksikografiya tamoyillari so'z ma'nosini lug'at ta'rifi orqali ochib berish masalasini chuqurroq o'rganish imkonini beradi. Olimning qarashlarida lug'at ta'riflari orqali muayyan tushunchalarning xalqning borliq haqidagi tasavvurlari, ya'ni «наивная картина мира» bilan bog'liq jihatlarini aniqlash mumkinligi ko'rsatiladi (Apresyan, 1995). V.I. Shaxovskiyning tadqiqotlarida esa insonning ruhiy-emotsional holatlarini ifodalovchi birliklarning lingvistik xususiyatlari, ularning emotsional va baholovchi mazmuni masalalariga e'tibor qaratiladi (Shahovskiy, 2008). Ushbu nazariy qarashlar "yolg'izlik" kabi ruhiy holatni ifodalovchi birliklarning semantik va baholovchi xususiyatlarini tahlil qilish uchun muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

O'zbek tilshunosligida "yolg'izlik" konseptining mazmuniy xususiyatlarini aniqlashda, avvalo, "O'zbek tilining izohli lug'ati" muhim manba hisoblanadi. Unda "yolg'iz" va u bilan bog'liq birliklarning asosiy hamda ko'chma ma'nolari berilgan bo'lib, ushbu izohlar konseptning o'zbek tilidagi semantik doirasini aniqlash imkonini beradi. Ingliz va o'zbek tillaridagi "yolg'izlik" konseptining obrazli hamda lingvokulturologik ifodasiga oid tadqiqotlar orasida M. Sobirjonovanning ingliz va o'zbek tillaridagi aforizmlarda "yolg'izlik" va "hijron" konseptlariga bag'ishlangan tadqiqoti ham alohida ahamiyatga ega (Sobirjonova, 2024). Mazkur maqolada esa asosiy e'tibor bevosita leksikografik ta'riflarning semantik tarkibiga qaratiladi.

Metodologiya

Tadqiqot materiali sifatida ingliz va o'zbek tillarining izohli lug'atlarida "yolg'izlik" konsepti bilan bevosita yoki semantik jihatdan

bog'liq bo'lgan leksik birliklar tanlandi. Ingliz tili materiallari sifatida *Oxford Learner's Dictionaries* (Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.), *Merriam-Webster Dictionary* (Merriam-Webster, n.d.), *Collins English Dictionary* (Collins English Dictionary, n.d.) va *Longman Dictionary of Contemporary English* (Longman Dictionary of Contemporary English. (n.d.) manbalaridagi *loneliness*, *solitude*, *aloneness* birliklari, o'zbek tili materiali sifatida esa "O'zbek tilining izohli lug'ati"da berilgan *yolg'izlik*, *tanho*, *kimsasiz*, *xilvat* birliklari olindi (Madvaliyev, A., et al., 2006-2008).

Leksik birliklarni tanlashda ikki asosiy mezonga tayanildi: birinchidan, birlikning "yolg'izlik" konsepti bilan semantik aloqasi; ikkinchidan, lug'atda mustaqil izohga ega ekanligi.

Tadqiqotda leksikografik, komponent-semantik va chog'ishtirma-tipologik tahlil metodlaridan foydalanildi. Dastlab ingliz va o'zbek tillarining izohli lug'atlaridan "yolg'izlik" konsepti bilan bog'liq leksik birliklar va ularning lug'aviy ta'riflari tanlab olindi. Leksikografik ta'riflarni tahlil qilish jarayonida ularning tarkibidagi asosiy semantik komponentlar ajratildi va birliklarda aks etgan baholash ijobiy, salbiy yoki neytral aniqlandi. Shundan so'ng ajratilgan semantik belgilar tizimlashtirilib, ingliz va o'zbek tillaridagi birliklarning umumiy hamda farqlovchi jihatlari chog'ishtirma-tipologik tahlil asosida belgilandi.

Tahlil va Natijalar

Ingliz va o'zbek tillaridagi "yolg'izlik" konseptining leksikografik ifodasini aniqlashda, avvalo, ushbu konsept bilan bog'liq asosiy leksik birliklarning lug'aviy ta'riflari tahlil qilindi. Bunda birliklarning nominativ ma'nosi bilan bir qatorda, ularning ta'rifida aks etgan hissiy, baholovchi va ijtimoiy-semantik belgilar ham hisobga olindi.

Ingliz tilida "yolg'izlik" konsepti bir-biriga yaqin, biroq semantik va baholovchi xususiyatlari bilan farqlanuvchi *loneliness*, *aloneness* va *solitude* leksemalari orqali ifodalanadi. Ularning lug'aviy ta'riflari tahlili shuni ko'rsatadiki, mazkur birliklarni farqlovchi

asosiy belgi shaxsning yolg'iz holatda bo'lishi emas, balki ushbu holatning qanday semantik va baholovchi mazmun bilan ifodalanishidir.

Loneliness leksemasi mazkur semantik qatorda eng kuchli salbiy baholovchi komponentga ega. Oxford Learner's Dictionaryda u "*a feeling of being unhappy because you have no friends or people to talk to*" tarzida izohlanadi (Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.). Ta'rifda shaxsning yolg'iz holati bilan bog'liq mazmun, hissiy holatni bildiruvchi *unhappy* komponenti hamda ijtimoiy aloqa yetishmasligini ifodalovchi *no friends or people to talk to* komponentlari ajralib turadi. Demak, *loneliness* sememasining tarkibini shartli ravishda *yolg'iz holat* + *ijtimoiy aloqa yetishmasligi* + *salbiy hissiy kechinma* tarzida modellashtirish mumkin. Bu jihatdan mazkur leksema obyektiv holatni emas, balki shaxsning yolg'izlikni ruhiy jihatdan salbiy qabul qilishini ham ifodalaydi.

Aloneness leksemasi esa mazkur semantik qatorda nisbatan neytral mazmuni bilan ajralib turadi. Merriam-Webster lug'atida u "*the state of being alone*" deb ta'riflanadi (Merriam-Webster, n.d.). Ushbu ta'rifda *state* komponenti muayyan holat, *being alone* esa uning asosiy denotativ mazmunini bildiradi. Mazkur ta'rifda hissiy yoki baholovchi mazmunni bevosita ifodalovchi komponentlar mavjud emas. Shu sababli *aloneness* sememasida *yolg'iz holat* asosiy dominant sema sifatida namoyon bo'ladi. Demak, *aloneness* shaxsning yolg'iz holatda ekanligini bildiradi, biroq bu holatning ijobiy yoki salbiy ekaniga baho bermaydi.

Solitude leksemasida esa yolg'iz bo'lish holati ijobiy baholovchi komponentlar asosida ifodalanadi. Collins Dictionaryda *solitude* "*the state of being alone, especially when this is peaceful and pleasant*" tarzida izohlanadi (Collins English Dictionary, n.d.). Ta'rifdagi *being alone* komponenti umumiy denotativ asosni, *peaceful* va *pleasant* komponentlari esa ushbu holatga berilgan ijobiy hissiy-baholovchi munosabatni ifodalaydi. Longman Dictionary of Contemporary Englishda ham *solitude* "*when you are alone, especially when this is what you*

enjoy" tarzida izohlanib, ushbu holatning shaxsga yoqimli bo'lishi va undan zavq olish mazmunini ham ifodalaydi (Longman Dictionary of Contemporary English. (n.d.). Shunday qilib, *solitude* sememasida *yolg'iz holat + tinchlik / yoqimlilik + ijobiy baholash* semantik belgilari ajraladi.

Mazkur birliklarning qiyosiy tahlili shuni ko'rsatadiki, uch leksemaning umumiy semantik yadrosi *being alone*, ya'ni "yolg'iz bo'lish" holatidan tashqari, turlicha baholovchi va hissiy komponentlar bilan kengayadi. *Loneliness*da yolg'iz bo'lish ijtimoiy aloqa yetishmasligi va baxtsizlik bilan bog'lanadi; *aloneness*da u neytral holat sifatida ifodalanadi; *solituteda* esa tinchlik, yoqimlilik va shaxsiy tanlov bilan bog'liq ijobiy holat sifatida namoyon bo'ladi.

O'zbek tilida "yolg'izlik" konseptining markaziy ifodalaridan biri *yolg'izlik* leksemasidir. O'zbek tilining izohli lug'atida u "o'zi bilan o'zi bo'lishlik, yakkalik; tanholik" tarzida izohlanadi (Madvaliyev, A., et al., 2006-2008). Mazkur ta'rifda shaxsning boshqalardan ajralgan yoki yolg'iz holatda bo'lishini ifodalovchi *yakkalik* semasi asosiy o'rin egallaydi. Leksemaning ko'chma ma'nosida esa "suyanchig'i, yordamchisi yo'qlig, chorasizlik" mazmuni berilib, unda yolg'izlik holatining ijtimoiy tayanch va ko'makning mavjud emasligi bilan bog'liq jihati namoyon bo'ladi. Shu jihatdan *yolg'izlik* leksemasining semantik tarkibida *yolg'iz holat + yakkalik* asosiy denotativ belgilar sifatida, ko'chma ma'nosida esa *ijtimoiy tayanchning yo'qligi + chorasizlik* qo'shimcha semantik belgilar sifatida ajraladi. Bu jihat uni ingliz tilidagi *loneliness* leksemasi bilan qisman yaqinlashtiradi, biroq ular o'rtasidagi semantik moslik to'liq emas: *loneliness* lug'aviy ta'rifida salbiy hissiy holat, ya'ni *unhappy* komponenti aniq ifodalangan bo'lsa, *yolg'izlik* leksemasining asosiy izohida bunday hissiy baho bevosita ko'rsatilmagan.

Tanho leksemasi "boshqa kimsadan, narsadan xoli, yakka, yolg'iz" tarzida izohlanadi (Madvaliyev, A., et al., 2006-2008). Mazkur ta'rifda *boshqa kimsadan, narsadan xoli, yakka*

va *yolg'iz* komponentlari asosida ajralganlik va alohidalik semalari yetakchi o'rin egallaydi. Shu jihatdan *tanho* "yolg'izlik" konseptual maydoniga yaqin birliklardan biri bo'lib, ingliz tilidagi *solitude* leksemasi bilan umumiy semantik asosga ega. Biroq ularni to'liq muqobil birliklar sifatida baholash to'g'ri emas. Chunki *solitudening* lug'aviy ta'rifida yolg'iz bo'lish holatining tinch va yoqimli kechishi alohida qayd etilgan bo'lsa, *tanho* leksemasining ta'rifida bunday baholovchi komponent mavjud emas. Demak, *tanhoning* semantik tarkibida asosan *boshqalardan xoli bo'lish + yakkalik + yolg'izlik* komponentlari ajraladi, *solituteda* esa ularga qo'shimcha ravishda *tinchlik + yoqimlilik* kabi baholovchi belgilar namoyon bo'ladi. Shu sababli *tanho* va *solitude* o'rtasidagi yaqinlik umumiy *yolg'iz holat* semasi bilan belgilanadi, ularning farqi esa mazmunning baholanishida ko'rinadi.

Kimsasiz leksemasi "O'zbek tilining izohli lug'ati"da "hech kimi yo'q, yolg'iz" tarzida izohlanadi (Madvaliyev, A., et al., 2006-2008). Mazkur ta'rifda *hech kimi yo'q* komponenti kishilar mavjudligining yo'qligini, *yolg'iz* komponenti esa shaxsning hamrohsiz holatini ifodalaydi. Shu asosda *kimsasiz* leksemasining semantik tarkibida *kishilarning yo'qligi + yolg'iz holat* belgilari ajraladi. Bunda kishilar bilan bevosita bog'liq bo'lgan ijtimoiy-semantik komponent ustunlik qiladi. Shu jihatdan *kimsasiz* o'zbek tilida "yolg'izlik" konseptining shaxsning boshqalar bilan aloqasi va atrofidagi kishilarning mavjudligi bilan bog'liq jihatini ifodalovchi birlik sifatida tavsiflanishi mumkin.

Xilvat leksemasi "O'zbek tilining izohli lug'ati"da "odamlardan, ko'zdan yiroq, hech kim ko'rmaydigan, odam kam bo'ladigan; pana, ovloq, chekka" tarzida izohlanadi (Madvaliyev, A., et al., 2006-2008). Mazkur ta'rifda *odamlardan yiroq, odam kam bo'ladigan, pana, ovloq* va *chekka* komponentlari asosida makoniy ajralish semasi yetakchi o'rin egallaydi. Demak, *xilvat* leksemasining semantik tarkibida *odamlardan yiroqlik + odamlarning kamligi/yo'qligi + makoniy cheklanganlik* kabi belgilar ajraladi. Shu jihatdan *xilvatni* ingliz

tilidagi *loneliness* leksemasi bilan bevosita tenglashtirish mumkin emas. Chunki *loneliness* asosan shaxsning yolg'izlik bilan bog'liq hissiy holatini ifodalasa, *xilvat*da makoniy belgi ustun bo'lib, u odamlar orasidan chetroqda joylashgan yoki kishilar kam bo'ladigan

makonni anglatadi. Shunday qilib, "yolg'izlik" konseptual maydonida *xilvat* shaxsning ruhiy kechinmasidan ko'ra, boshqalardan makoniy ajralish va odamlar mavjudligining cheklanganligi bilan bog'liq mazmunni ifodalaydi.

Til	Leksik birlik	Semantik komponentlar	Baholovchi komponent
Ingliz	loneliness	yolg'izlik bilan bog'liq holat; baxtsizlik; ijtimoiy aloqa yetishmasligi	salbiy
	solitude	yolg'iz bo'lish; tinchlik; yoqimlilik	ijobiy
	aloneness	yolg'iz bo'lish	neytral
O'zbek	yolg'izlik	yakkalik; tanholik; (ko'chma) suyanchiq va yordamchining yo'qligi; chorasizlik	neytral / salbiy
	tanho	boshqalardan xoli bo'lish; yakkalik; yolg'izlik	neytral
	kimsasiz	kishilarning yo'qligi; yolg'iz holat	neytral
	xilvat	odamlardan yiroqlik; odamlarning kamligi; pana, ovloq, chekka makon	neytral

1-jadval. "Yolg'izlik" konseptini ifodalovchi birliklarning semantik tarkibi

Jadvaldagi ma'lumotlar ikki tilda ham yolg'iz bo'lish va boshqalardan ajralish umumiy semantik asos ekanini ko'rsatadi. Biroq mazkur umumiylik birliklarning ma'no tarkibi bir xil ekanini anglatmaydi. Ingliz tilidagi birliklarda baholovchi komponentning farqlanishi yaqqolroq ko'rinsa, o'zbek tilidagi birliklarda yakkalik, yolg'iz yashash va yaqin kishilarning yo'qligi bilan bog'liq belgilar ajralib turadi.

Shu jihatdan *loneliness* va *yolg'izlik*, *solitude* va *tanho* o'rtasida semantik yaqinlik mavjud bo'lsa-da, ularning ma'no tarkibi to'liq mos kelmaydi. Birliklar o'rtasidagi munosabatni faqat tarjimaviy moslik asosida emas, balki ularning tarkibidagi semantik komponentlarni hisobga olgan holda belgilash zarur.

Leksikografik materiallar "yolg'izlik" konseptining ikki tilda turli birliklar orqali ifodalanishini ko'rsatadi. Shu sababli konseptning mazmunini ochishda markaziy

birlik bilan bir qatorda unga semantik jihatdan yaqin birliklarning o'zaro munosabatini ham hisobga olish muhimdir.

Xulosa

Leksikografik manbalarni chog'ishtirish natijasida "yolg'izlik" konseptining ingliz va o'zbek tillarida umumiy semantik asosga ega ekanligi, biroq uning tarkibiy qismlari bir xil darajada va bir xil mazmunda ifodalanmasligi aniqlandi. Konseptning mazmuniy chegarasi unga aloqador birliklarning o'zaro semantik munosabati orqali belgilanadi.

Olingan natijalar bir-biriga yaqin ko'rinadigan birliklarni faqat tarjimaviy moslik asosida tenglashtirish ularning mazmuniy farqlarini to'liq ochib bera olmasligini ko'rsatdi. Shu sababli "yolg'izlik" kabi mavhum konseptlarni chog'ishtirishda lug'at ta'riflarining komponent tarkibi, baholovchi xususiyati va birliklarning semantik doirasini birgalikda hisobga olish zarur.

References:

1. Апресян, Ю. Д. (1995). *Избранные труды. Том II: Интегральное описание языка и системная лексикография*. Школа «Языки русской культуры». https://www.koob.ru/apresyan/integralnoye_opisaniye_yazyka
2. Collins English Dictionary. (n.d.). *Solitude*. HarperCollins Publishers. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/solitude>
3. Longman Dictionary of Contemporary English. (n.d.). *Solitude*. Pearson Education. <https://www.ldoceonline.com/dictionary/solitude>
4. Madvaliyev, A., et al. (2006–2008). *O'zbek tilining izohli lug'ati* (5 jild). O'zbekiston milliy ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti. <https://archive.org/details/izohlilug'at5jild>
5. Merriam-Webster. (n.d.). *Aloneness*. In *Merriam-Webster.com dictionary*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/aloneness>
6. Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.). *Loneliness*. Oxford University Press. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/loneliness>
7. Шаховский, В. И. (2008). *Лингвистическая теория эмоций*. Гнозис. <https://www.labyrinth.ru/books/214750/>
8. Sobirjonova, M. (2024). O'zbek va ingliz tillaridagi aforizmlarda "yolg'izlik" va "hijron" konseptlari. *Tamaddun Nuri Jurnali*, 12(63), 41–43. <https://doi.org/10.69691/8c47rc67>